

N:o 97.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 maj 1900.
— — — — Andra Kammaren den 11 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående nedsättning af jernvägsfrakten för brännorf m. m. samt om tillgodogörande af bränsletillgången i landets torfmossar.

[Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 6].

[Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtanden n:is 11 och 20].

Till Konungen.

I särskilda inom Riksdagen väckta motioner hafva olika förslag framstälts, afseende att underlätta tillgodogörandet af landets torfmossar.

Beträffande denna fråga har till en början föreslagits, att fraktsatserna vid statens jernvägar borde sänkas: för brännorf och torfbriketter till en tredjedel af nuvarande belopp, för torfkol och torfkolsbriketter till hälften mot stenkol, samt för torfströ och torfmull till hälften af nuvarande fraktsats.

Till grund för dessa förslag har anförts, bland annat, hurusom brytningen af svenska stenkol, hvilka i brännvärde vore underlägsna de engelska, år 1897 uppgått till 224,343 ton samt att denna quantitet vore i det närmaste konstant år efter år. Importen af engelska stenkol deremot ökades år från år och hade utgjort, koks inberäknad, år 1890 1,530,437 ton, år 1898 2,457,807 ton och år 1899 omkring 3,200,000 ton. Efter nu gängse pris motsvarade sistnämnda myckenhet kol och koks den ofantliga summan af omkring 60,000,000 kronor.

Om man besinnade, att i händelse af krig, då kol gälde som kontraband, vårt försvar, våra jernvägar och våra näringar kunde råka i största trångmål till följd af brist på bränsle, kunde med skäl en stor fara sägas hota landets sjelfständighet och ekonomi.

Härtill komme ytterligare, att ur landets skogar, hvilka hårdt anlitas för utförsel af virke — år 1898 hade denna utgjort 6,688,371 kubikmeter — fortfarande, trots den betydande stenkolsimporten, hemtades det hufvudsakliga behofvet af bränsle för husbehof. Enligt den s. k. torfkolskomiténs uppgifter uppginge den egentliga vedförbrukningen till 20,000,000 kubikmeter för år, hvarjemte till kolning för metallurgiska ändamål förbrukades 4,900,000 kubikmeter ved årligen.

Det vore tvifvelsutän af stor vikt för landet, att detsamma blefve, så vidt möjligt, oberoende af importeradt bränsle samt att dess skogar användes på ett för landet fördelaktigare sätt än för uppvärmning. För detta ändamål borde våra för bränslebehof brytvärda torfmossar komma till användning. Dessa mossar hade uppskattats till en areal af omkring 4,000,000 hektar och skulle enligt motionärernas beräkningar kunna anses innehålla 8 milliarder ton bränsle, i brännvärde motsvarande 4 milliarder ton stenkol.

Beträffande användbarheten af torfbränsle kunde hänvisas såväl till erfarenheten inom landet på olika industriella områden som till det vidsträckta bruket af dylikt bränsle i utlandet.

Torftillverkningen skulle alltså kunna blifva af stor betydelse både inom vår industri och för den enskilda hushållningen. Förnämsta förutsättningen därför vore, att varan kunde säljas billigt; och härför vore ej mindre den billiga tillverkningskostnad, som man nu kunde ernå, utan äfven billig jernvägsfrakt för torf ett nödvändigt vilkor. Nu kostade likväl på statens jernvägar torf i frakt lika mycket som stenkol, under det att torfvens brännvärde kunde antagas vara blott hälften mot stenkolets.

Utom de förslag om åtgärder för höjande af vår torfindustri, som sålunda framstälts, hafva yrkanden i samma syfte af mera allmän beskaffenhet gjorts af andra motionärer. Dessa hafva föreslagit vidtagande af vissa åtgärder, som enligt deras mening vore af nöden för att landets rika tillgång på bränsematerial i dess torfmossar skulle kunna komma till allmän användning och göra landet mindre beroende af stenkolsimport.

Efter att i likket med förutnämnde motionärer hafva erinrat om den växande stenkolsimporten och vedförbrukningen samt om den ofant-

liga tillgång på godt bränslematerial, landet egde i torfmossarne, framhålla nu ifrågavarande motionärer, att det gälde att utfinna en enkel och i förhållande till stenkolspriset billig metod för mossarnes tillgodogörande vare sig genom tillverkning af bränntorf eller stenkolsliknande fabrikat. Omtanken om det allmänna bästa syntes bjuda, att staten med allvar toge denna synnerligen viktiga angelägenhet om hand. Många och höga pris samt bidrag för experiment borde stå att vinna för den eller dem, hvilka kunde angifva rätta sättet att för landet tillgodogöra torfmossarnes bränslematerial.

Riksdagen, som fått del af åtskilliga utaf jernkontorets torfingeniör uti ifrågavarande ämne lemnade upplysningar, finner derigenom vara ådagalagdt, att en lättnad i fraktsatserna skulle kunna medföra en betydlig utveckling i torfindustrien och för Sverige göra torfven samt deraf framställda kol och briketter lika värdefulla som stenkolet är för England, Belgien m. fl. länder och brunkolet för Tyskland. Den väckta frågan om en fraktnedsättning är därför enligt Riksdagens mening af största vikt både ur nationalekonomisk synpunkt och med hänsyn till det fosterländska försvaret. Riksdagen har dock ej funnit lämpligt att ifrågasätta minskning i fraktsatserna med viss bestämd del af nu gällande tariff, utan ansett nedsättningens storlek böra bero på en blifvande fullständig utredning.

På grund af hvad nu beträffande fraktnedsättningen anförts och då Riksdagen lika med vederbörande motionärer äfven funnit önskligt, att utvägar i öfrigt söktes, som kunde lända till torfmossarnes tillgodogörande, får Riksdagen härigenom anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande,

dels huruvida icke nu gällande frakter såväl för bränntorf, torfbriketter, torfkol och torfkolsbriketter som ock för torfströ och torfmull kunde i betydligare mån nedsättas,

dels om och i hvad mån åtgärder lämpligen må vidtagas för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång.

Stockholm den 11 maj 1900.

Med undersätlig vörndnad.